

Tulajdonrész nélkül is lehet kontroll – de a szankciós kapcsolatot bizonyítani kell

Az uniós szankciós megfelelés ma már nem merül ki abban, hogy egy vállalat ellenőrzi üzleti partnereinek nevét a szankciós listákon. A valódi kockázat gyakran a formális tulajdonosi struktúra mögött húzódik meg: egy név szerint nem szankcionált társaság pénzeszközeit is be kell fagyasztani, ha azokat egy szankció alatt álló személy ténylegesen ellenőrzi. Az Európai Unió Bíróságának Inter Rao Lietuva ügyben hozott ítélete azt tisztázza, hogy ilyen ellenőrzés tulajdonrész nélkül, informális módon is fennállhat, de nem állapítható meg pusztán politikai feltételezések alapján.

Az ügy egy Litvániában működő villamosenergia-importőr és -szolgáltató társaságot érintett. A litván hatóságok 2022-ben befagyasztották a vállalat pénzeszközeit, mert az közvetetten egy olyan orosz társasághoz kapcsolódott, amelynek fő részvényesei közvetve az orosz állam tulajdonában álló vállalkozások voltak. A hatóság szerint ez arra utalt, hogy a vállalat végső soron az uniós szankciós listán szereplő orosz elnök befolyása alatt állhat.

A Bíróság ítélete fontos határt húz a szükséges szankciós éberség és az általánosításra épülő automatikus kizárás között. Egy konkrét társaság feletti ellenőrzést objektív és kellően szilárd bizonyítékokkal kell alátámasztani. Ez történhet közvetlen bizonyítékkal, vagy olyan konkrét, pontos és egymással összhangban álló körülmények együttesével, amelyekből a tényleges ellenőrzés megalapozottan levezethető.

Az ellenőrzéshez nem feltétlenül szükséges többségi részesedés vagy közvetlen társasági jogi kapcsolat. A tényleges befolyás megvalósulhat a vezetők kinevezésén, a stratégiai döntések meghatározásán, különleges vétőjogokon, finanszírozási függőségen vagy más informális csatornákon keresztül. A döntő kérdés az, hogy a feltételezett befolyás valóságos és tényleges-e, illetve ezt az adott vállalathoz kapcsolódó, ellenőrizhető információk igazolják-e.

Az ítélet közvetlenül érinti azokat a vállalatokat is, amelyek maguk nem állnak szankció alatt, de összetett tulajdonosi háttérű vagy magas kockázatú országokhoz kötődő partnerekkel kerülnek kapcsolatba. Ha egy partner szankcionált személy ellenőrzése alatt áll, problémássá válhat a vételár, szolgáltatási díj, kölcsön vagy osztalék kifizetése, valamint áruk vagy más gazdasági erőforrások rendelkezésre bocsátása. Egy későbbi vagyonbefagyasztás emellett megbéníthatja a szállítási láncot, veszélyeztetheti a finanszírozást, és ellehetetlenítheti a szerződés teljesítését.

A vállalati átvilágításnak ezért túl kell lépnie a névalapú listaszűrésen és a közvetlen tulajdonosok azonosításán. Az energia-, pénzügyi, logisztikai, technológiai és ipari szektorban, valamint felvásárlások és közös vállalkozások esetén különösen fontos lehet annak vizsgálata, hogy ki gyakorolja ténylegesen a szavazati jogokat, ki nevezi ki a vezetést, honnan érkezik a finanszírozás, és ki képes meghatározni a stratégiai döntéseket. A vizsgálat eredményét megfelelően dokumentálni is kell, hogy utólag rekonstruálható legyen, milyen információk alapján született meg az üzleti döntés.

Az ítélet ugyanakkor a túlzott óvatosság ellen is védelmet nyújt. Egy vállalkozás nem kezelhető automatikusan szankcionáltként pusztán származási országa, állami kötődése vagy általános politikai kapcsolatai miatt. A Bíróság kettős üzenete ezért világos: a formális tulajdonosi szerkezet mögé kell nézni, de a szankciós kapcsolatot konkrét és megbízható bizonyítékokkal kell igazolni.